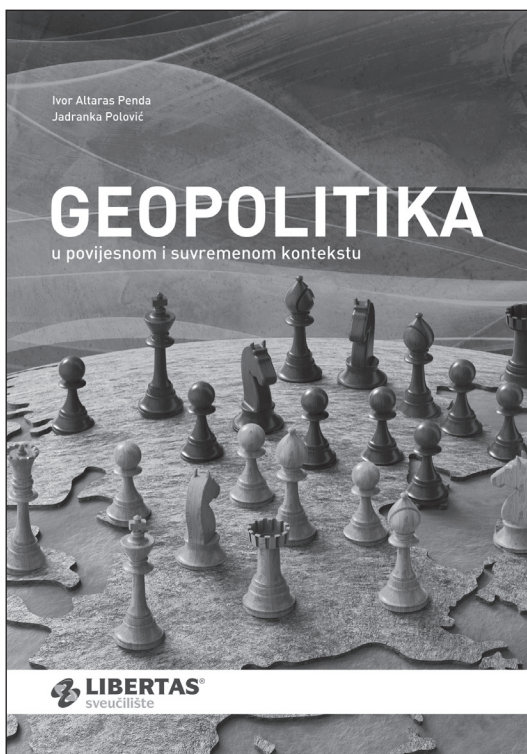

PRIKAZ KNJIGE

BOOK REVIEW

**GEOPOLITIKA
u povijesnom i suvremenom kontekstu**

Ivor Altaras Penda
Jadranka Polović

Libertas međunarodno sveučilište
Zagreb, 2025., 180 str.

Sveučilišni udžbenik *Geopolitika u povijesnom i suvremenom kontekstu* autora Ivora Altarasa Pende i Jadranke Polović predstavlja značajan doprinos znanstvenoj i obrazovnoj literaturi u području geopolitike i međunarodnih odnosa. Knjiga je rezultat višegodišnje nastavne i istraživačke suradnje na Libertas međunarodnom sveučilištu, gdje je kolegij Geopolitika sastavni dio preddiplomskog i diplomskog studija. Autori su se odlučili za ambiciozan, ali nužan pothvat: sintetizirati povijesni razvitak geopolitike, njezine teorijske temelje, ključne autore i suvremene izazove, pritom ne izostavljajući refleksiju o znanstvenom statusu same discipline.

Knjiga se sastoji od osam poglavlja koja postupno vode čitatelja od pojmovnih i teorijskih osnova do primjene geopolitičkog mišljenja u suvremenom svijetu. Prvi dio udžbenika posvećen je definiranju geopolitike, njezinu povijesnom razvoju te razlikovanju od srodnih disciplina poput političke geografije. Autori otvoreno problematiziraju status geopolitike kao znanstvene discipline, ističući da ona često funkcionira više kao „znanstvena ideologija“ nego kao formalno priznato znanstveno područje. Time se otvara prostor za kritičku raspravu o epistemološkim temeljima i metodološkoj heterogenosti unutar same discipline.

Posebna vrijednost knjige jest sustavno predstavljanje temeljnih geopolitičkih teorija i njihovih utemeljitelja. Kroz povijesni pregled njemačke, američke, britanske i francuske škole, autori analiziraju ideje F. Ratzela, H. Mackindera, A. T. Mahana, N. Spykmana i drugih ključnih mislilaca. Uz teorije koje su oblikovale imperijalne politike 19. i 20.

stoljeća, detaljno se razmatra i posthladnoratovski geopolitički diskurs s naglaskom na radove Fukuyame, Huntingtona i Brzezinskog. Autori ne izbjegavaju ni ideološku kontroverznost pojedinih teorija, već ih kontekstualiziraju unutar povijesnih okolnosti njihova nastanka i primjene.

Jedan od ključnih tematskih fokusa knjige odnosi se na geopolitičku dimenziju granica. U sedmom poglavlju, autori iscrpno razmatraju procese nastanka, promjene i značenja granica kroz povijest i u suvremenom kontekstu. Kroz analizu različitih kriterija razgraničenja – etničkih, jezičnih, religijskih – kao i fenomena reliktnih i spornih granica, knjiga nudi dubinsku interpretaciju političkih i društvenih tenzija koje granice proizvode. Globalizacija nije dokinula važnost granica, naprotiv – krize poput migracijskih valova, pandemije ili rata u Ukrajini ponovno su ih afirmirale kao središnje točke geopolitičkih sukoba i identitetskih napetosti.

Nadalje, autori posvećuju posebno poglavlje hrvatskoj geopolitičkoj misli, što ovu publikaciju dodatno izdvaja unutar domaće literature. Analiziraju se povijesne i suvremene dileme hrvatskog teritorijalnog integriteta, položaj unutar srednjoeuropskog i mediteranskog geopolitičkog prostora te konture hrvatske vanjskopolitičke doktrine.

Završna poglavlja posvećena su suvremenim geopolitičkim temama – energetici, korporativizmu, monetarizmu, informacijskom ratovanju i teorijama zavjere – koje dodatno proširuju analitičke horizonte i pokazuju kako geopolitika sve više prodire u razne sfere društvenog života. Takav tematski raspon potvrđuje tvrdnju autora da geopolitika, premda rubna iz znanstvenog aspekta, ostaje nezaobilazna za razumijevanje kompleksnosti globalnih procesa.

Metodološki gledano, udžbenik je strukturiran jasno i didaktički, uz obilje ilustracija, dijagrama i podnaslova koji olakšavaju navigaciju kroz kompleksnu građu. Stil je komunikativan, ali informiran i konceptualno utemeljen, čime se ostvaruje ravnoteža između znanstvene preciznosti i nastavne pristupačnosti.

Knjiga *Geopolitika u povijesnom i suvremenom kontekstu* dragocjen je udžbenik za studente međunarodnih odnosa, politologije, povijesti i geografije, ali i za širi akademski i stručni krug koji se bavi pitanjima prostora, moći i identiteta u međunarodnim odnosima. Knjiga uspješno povezuje teorijsku refleksiju i empirijsku relevantnost, potičući promišljanje o mogućnostima pravednijeg i stabilnijeg svijeta – izvan logike dominacije i teritorijalne kontrole.

Prof. dr. sc. Ivo Andrijačić